

Inleiding

Tijdens de begrotingsbehandeling vorig jaar memoreerden veel sprekers de impact van het Corona-virus op de voorgaande jaren. Alles was anders geworden, maar, zo werd gehoopt, 2022 zou het licht aan het einde van de tunnel bieden. In 2022 is het virus echter niet verdwenen en werd al spoedig overschreeuwd door ontwikkelingen in Europa die niemand voor mogelijk had gehouden: de Russische Federatie bracht op 24 februari jl. oorlog terug in Europa.

De afgelopen maanden werd de wereld met afschuw getuige van de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne. We zagen de beelden van mensen in schuilkelders, van verwoeste scholen en ziekenhuizen, en van de ontdekking van massagraven in bevrijde gebieden. Een menselijke tragedie die mogelijk binnenkort haar eerste verjaardag ziet. Dat plaatst wat de Ambachtse VVD betreft in perspectief dat – ongeacht onze verschillende politieke standpunten - we in Nederland vooral dankbaar mogen zijn voor de vrijheid en veiligheid waarin we kunnen leven.

Hoewel Nederland niet direct wordt getroffen door het oorlogsgeweld, heeft de oorlog wel impact op Nederland en, voor ons in het bijzonder, op Hendrik-Ido-Ambacht. Die impact heeft meerdere aspecten en stelt ons voor dringende vraagstukken. Deze vraagstukken moeten opgelost worden, terwijl de financiële horizon na 2026 onduidelijk blijft omdat het Rijk na dat jaar geen duidelijkheid geeft over de bijdrage vanuit het Gemeentefonds. Bovendien zijn de ambities van het coalitieprogramma “Samen voor Ambacht” nog niet opgenomen in de begroting. Dat zijn factoren waardoor terughoudendheid nu voor de hand ligt.

Begroting

Vluchtelingen

Sinds dit voorjaar draagt Ambacht bij aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Op het cruiseschip aan het Noordeinde worden zij op een menswaardige manier opgevangen en ontvangen zij via allerlei lokale initiatieven ondersteuning. Dat is naast de wettelijke taakstelling en de aanvullende opvang aan de Weteringsingel om de druk op Ter Apel te verlichten. Daarmee draagt Ambacht op passende schaal en naar vermogen bij aan de opvang van vluchtelingen en laat de Ambachtse maatschappij zich van haar beste kant zien. Onlangs lichtte de burgemeester toe dat de kosten van deze opvang inmiddels de ramingen flink overschrijden, terwijl tegelijkertijd een beroep wordt gedaan op Ambacht om deze opvang te verlengen. Hierdoor zou een financieel risico kunnen ontstaan voor onze gemeente. De Ambachtse VVD is blij met de toezegging van de burgemeester dat de overschrijding van deze kosten niet afgewenteld mag worden op Ambacht, maar dat deze door het Rijk en de regio gedragen moeten worden. Wij vernemen graag van de burgemeester hoe deze situatie zich ontwikkelt.

Energieprijzen en inflatie

Op diezelfde manier ligt, wat de Ambachtse VVD betreft, de verantwoordelijkheid ook bij het Rijk om de problematiek die voortvloeit uit de hoge energieprijzen op te vangen. Zo verlaagt het Rijk o.a. de belasting en de BTW op energieprijzen, kunnen minima rekenen op een energietoeslag tot €1.300,-, en krijgt ieder huishouden deze maand en volgende maand €190,- compensatie van de overheid. Ook wordt gewerkt aan een steunpakket voor het MKB en onlangs eisten de regeringspartijen ook steun voor de middeninkomens. Hopelijk ontvangen ook deze doelgroepen op korte termijn ondersteuning van het Rijk.

De Ambachtse VVD verwacht hierin van de gemeente een proactieve houding. Een actieve benadering om ervoor te zorgen dat onze inwoners op de hoogte zijn van de bestaande regelingen en worden ondersteund in de aanvraag en toekenning daarvan. Dat geldt ook wanneer nieuwe regelingen tot stand komen die het MKB en andere inkomensgroepen, zoals de middeninkomens, ondersteunen.

Toch voelt eenieder de behoefte om actie te ondernemen voor onze mede-Ambachters. Dat is logisch en lovenswaardig. Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn over de rol en de mogelijkheden van een gemeente als Hendrik-Ido-Ambacht. De gemeente heeft simpelweg geen financiële mogelijkheden om forse bedragen uit te keren zoals het Rijk dat doet. Bovendien is het uitkeren van het gemeentelijke resultaat volgens de Ambachtse VVD onverstandig. Dat kan wellicht tijdelijk een beperkte financiële verlichting bieden, maar geen structurele oplossing; de energierekening blijft de volgende maand hoog. Het geld is weg, waardoor de financiële ruimte om effectieve en structurele oplossingen te bieden afneemt

Daarom doet de Ambachtse VVD een stevige oproep aan het College: steun onze mede-Ambachters. Steun onze bedrijven en ondernemers. Steun verenigingen. En steun maatschappelijke organisaties. Niet met eenmalige tegemoetkomingen, maar met structurele oplossingen om de energierekening naar beneden te brengen. Wat de Ambachtse VVD betreft betaalt de gemeente niet de consequentie, maar richt zich op effectieve oplossingen.

Natuurlijk is de ambtelijke uitvoeringscapaciteit ook niet ongelimiteerd. Daarom vragen we het College om zo spoedig mogelijk plannen aan de raad te presenteren die effectief en uitvoerbaar zijn.

Daarbij valt, bijvoorbeeld, te denken aan uitgebreide mogelijkheden voor duurzaamheidsleningen voor zowel inwoners als ondernemingen. We kunnen de energieprijzen immers niet reguleren, maar wel het verbruik reduceren. Door leningen zonder rente te verstrekken, kunnen we Ambachters faciliteren om hun woningen en bedrijven te verduurzamen en daarmee structureel te besparen op hun energierekening.

Ongetwijfeld hebben andere fracties ook ideeën, kan inspiratie opgedaan worden in de regio of samengewerkt worden in de regio om de schaal en impact te vergroten. Zoals we ook doen in de pas gesloten samenwerkingsovereenkomst met Dordrecht, Zwijndrecht en Waterschap Hollandse Delta om kennis over en maatregelen met betrekking tot klimaatadaptie met elkaar te delen en af te stemmen, voor een effectievere uitvoering. Zoals

gezegd, vragen we het College de mogelijkheden zorgvuldig te evalueren en deze spoedig te presenteren aan de raad.

Lokale lasten

Het is voor de gemeente wel mogelijk om naar de lokale lasten te kijken. Daarom kiest Ambacht ervoor om dit jaar de indexatie van de gemeentelijke belasting terug te geven, waardoor ieder huishouden €63,- terugkrijgt.

Daarnaast wordt komend jaar de hondenbelasting verlaagd. Tot 2023 betaalden hondeneigenaren een oplopend tarief per hond. Een tweede hond werd zwaarder belast dan de eerste. Dat oplopende tarief wordt per direct afgeschaft. Dat is een belangrijke stap. Bovendien bleek onlangs dat er een onbalans bestaat tussen de opbrengsten van de hondenbelasting en hetgeen de gemeente doet om voorzieningen voor hondenbezitters te faciliteren. Dat is opmerkelijk, omdat het toenmalige College in 2019 constateerde dat de hondenbelasting een doeluitkering is.¹ Daarover spreekt de raad binnenkort nader, waarbij deze onbalans de aandacht van de Ambachtse VVD heeft.

Bovendien kunnen we onszelf afvragen in hoeverre de lokale lasten evenwichtig gedragen worden. Een goed voorbeeld om dat te illustreren is de afvalstoffenheffing. Wie de totale lasten voor de afvalstoffenheffing voor 2023 deelt door het aantal inwoners, concludeert dat ieder persoon ongeveer €150,- moet bijdragen. Dat is een contrast met het bestaande systeem waarin een éénpersoonshuishouden grofweg €300,- moet betalen – het dubbele. Een huishouden dat bestaat uit twee personen ontvangt nu een rekening van een meerpersoonshuishouden: €400,- - ruim 30% meer dan het evenredige aandeel. Op dit moment zijn kleinere huishoudens duurder uit om grotere huishoudens te ontlasten. Maar deze kleine huishoudens beslaan ook doelgroepen die het niet breed hebben, zoals jongeren die het ouderlijk huis net verlaten hebben of ouderen die moeten rondkomen van de AOW of een klein pensioen. Natuurlijk zijn er ook kleine huishoudens die draagkrachtiger zijn en bestaat het verschil in draagkracht ook bij grotere huishoudens.

Het onderliggende principe heet solidariteit. Dat is een politiek vraagstuk: wie betaalt welke lasten? Het voorgaande voorbeeld toont dat dit een complex vraagstuk is. Daarbij kunnen we ons afvragen in hoeverre de indeling van huishoudens als één- of meerpersoonshuishoudens leidt tot een evenwichtige verdeling van de gemeentelijke lasten.

Met de invoering van het nieuwe afvalbeleid vanaf 2024 heeft de raad beslist om te werken met een variabele component, afhankelijk van de hoeveelheid restafval, en een vaste component. Deze vaste component blijft de zwaarwegende factor in de rekening. Omdat deze vaste component komend jaar wordt vastgesteld voor 2024, verzoekt de Ambachtse VVD de portefeuillehouder om voor dat moment alvast verschillende scenario's te ontwikkelen om deze vaste lasten op een evenwichtiger manier te verdelen. Wellicht moeten er categorieën toegevoegd worden aan de bestaande verdeling of moeten we andere aspecten in

¹ Zie besluitenlijst ABA-FIN, 16 oktober 2019, p 4.

ogenschouw nemen. Het debat gaat dan niet over een bedrag, maar over de vraag hoe solidariteit vorm moet krijgen in Ambacht. Dat lijkt ons een zinvol debat. Natuurlijk gaat dit over een specifiek geval, omdat het binnenkort op de agenda komt. Het spreekt voor zich dat we in gelijksoortige situaties ook graag verschillende scenario's gepresenteerd krijgen, zodat de raad in positie komt en een zinvol debat kan voeren.

Algemene ambities

De komende tijd verdienen deze dringende vraagstukken, wat ons betreft, de prioriteit van het College. Daarentegen moeten de beleidscontouren, zoals besloten in het coalitieakkoord "Samen voor Ambacht", voor de komende jaren uitgewerkt en verfijnd worden. De Ambachtse VVD ziet uit naar de werkprogramma's van het College waarin de uitwerking duidelijk wordt. Voor nu beperk ik mij tot het benoemen van een aantal elementen waar de VVD met belangstelling naar uitziet.

Ondernemers

In onze gemeente mogen we trots zijn op de ondernemers die bouwen aan hun toekomst en de toekomst van Ambacht. Dat is goed voor de lokale economie, bedrijvigheid en werkgelegenheid. De komende jaren wordt een nieuw 'Actieplan lokale economie' opgesteld om de samenwerking en betrokkenheid van lokale ondernemers en winkeliers te verstevigen. De Ambachtse VVD spreekt haar waardering uit voor de rol die onze ondernemers in de maatschappij vervullen en zien met belangstelling uit naar versteviging van de samenwerking.

Daarnaast, zoals eerder aangegeven, benadrukt de Ambachtse VVD nogmaals dat de ondernemers niet vergeten mogen worden in tijden waarin het moeilijk is om de rekeningen nog te betalen. Het faillissement van bakkerij Van der Waal is daar een schrijnend voorbeeld van.

Woningbouw

Terwijl momenteel de energierekening en de verwachte inflatie terecht veel aandacht krijgen, blijft het woningaanbod onverminderd een punt van zorg. Voor veel bewonersgroepen blijft het een flinke opgave om een geschikte woning te vinden in Ambacht. Dat is jammer, juist omdat het zo prettig wonen is in Ambacht. We zijn tevreden met de voortgang van de woningbouw in de Volgerlanden en het Ambachtse Lint. Daarnaast vordert de herstructurering – althans de sloop - in de Oranjebuurt en komen er bouwprojecten aan de Noordoevers en het centrum. Tegelijkertijd volgde recent een uitspraak van de Raad van State waarin de bouwvrijstelling onderuit is gehaald. De Ambachtse VVD is benieuwd in hoeverre deze uitspraak op korte termijn gevolgen heeft voor de lopende projecten en, zo ja, om welke projecten het gaat en welke impact dat heeft.

Beheerplannen

Zodra deze bouwprojecten zijn afgerond, zijn er geen grootschalige woningbouwlocaties over in Ambacht. Dat betekent dat we op termijn rekening moeten houden met een transitie van een bouwgemeente naar een beheergemeente; een gemeente die de kwaliteit van de leefomgeving borgt terwijl opbrengen van grondverkoop teruglopen. Die transitie zal deze raadsperiode waarschijnlijk niet ingezet worden, maar dat beheer gaat juist gepaard met plannen en investeringen op langere termijn. De Ambachtse VVD vraagt het College hierop tijdig te anticiperen, zodat die transitie, op termijn, vloeiend verloopt.

Duurzaamheid

Verduurzaming en vergroening van de Ambachtse leefomgeving vindt de Ambachtse VVD belangrijk. De huidige energiecrisis toont de relevantie daarvan aan. Het uitgangspunt van de Ambachtse VVD is en blijft dat verduurzamingsmaatregelen effectief, haalbaar en betaalbaar moeten zijn. Eerder refereerde ik aan de mogelijkheid om via de gemeente duurzaamheidsleningen te faciliteren voor mede-Ambachters, zodat zij effectieve stappen kunnen zetten. Natuurlijk zijn er ook laaghangende vruchten – dingen waar de gemeente snel mee aan de slag kan. Een voorbeeld daarvan zijn zogenaamde doneerringen die recent in Gorinchem en Vijfheerenlanden zijn geïntroduceerd. Ook grotere steden als Breda, Zwolle, Den Bosch en Eindhoven experimenteren ermee.

Deze ringen worden op openbare afvalbakken geplaatst, zodat men daarin statiegeldflesjes kan plaatsen in plaats van deze in de prullenbak te gooien. Dat heeft twee voordelen. Ten eerste, hoeven statiegeldflesjes niet meer in het restafval terecht te komen - dat maakt recycling eenvoudiger. Ten tweede, kan het ondersteuning bieden aan de medemens, omdat de ingeleverde flesjes uitgenomen kunnen worden om deze in te leveren voor het statiegeld. Wat de Ambachtse VVD betreft kijken we ook naar dit eenvoudige mogelijkheden om een verschil te maken. Een experiment met doneerringen in, bijvoorbeeld, het Sophiapark kan de moeite waard zijn.

Verkeersveiligheid

Daarnaast blijft de verkeersveiligheid een essentieel element voor het prettige leefklimaat in Ambacht. Die veiligheid moet voor alle verkeersdeelnemers geborgd worden en de Ambachtse VVD is bereid daarin te investeren. We kijken met belangstelling naar de nieuwe plannen voor de Laan van Welhorst en vragen bijzondere aandacht voor de verkeerssituaties rondom scholen.

Veiligheid op straat

Een ander element in het veiligheidsdomein is de aanpak van jeugd- en vuurwerkoverlast. De incidenten van het afgelopen jaar staan ons nog vers in het geheugen en inmiddels is het vuurwerkseizoen voor de jongeren weer van start gegaan. De komende tijd wordt het veiligheidsdomein integraal bekeken om de effectieve capaciteiten gericht uit te breiden.

Uitbreiding van Politie, BOA's en straatcoaches ligt dan voor de hand. De Ambachtse VVD ziet uit naar de resultaten van de analyse, de plannen ter verbetering en vooral naar het terugdringen van de jeugd- en vuurwerkoverlast.

Evenementen

Tot slot, hoeft niet iedere waardevolle verandering veel geld te kosten. Zo voorziet het coalitieakkoord in de verruiming van de mogelijkheden op zondag. Deze periode wordt overlegd met de exploitant van het zwembad om de openingstijden te bespreken, waarbij de opening van het binnenzwembad op zondag nadrukkelijk als mogelijkheid op tafel ligt. Bovendien is er per direct meer ruimte voor evenementen op zondagen. Ruimte die velen, zowel organisatoren als inwoners, zullen waarderen. Dat deze mogelijkheid nu bestaat in Ambacht is wellicht nog niet vanzelfsprekend. Reden te meer om dat in dit betoog nogmaals onder de aandacht te brengen. Daarnaast ligt daar ook een taak bij de gemeente om dit bij aanvragers onder de aandacht te brengen. Recent zagen we het eerste voorbeeld van Jumping-World. De Ambachtse VVD verwacht dat andere evenementen, zoals het naderende foodtruckfestival, met veel plezier gebruik zullen maken van deze mogelijkheid. Op die manier verbeteren we de levendigheid in ons mooie dorp zonder dat dit veel geld kost.